

Informatienota

Datum vergadering	27 mei 2025
Registratienummer	GZDGWB1848911/1848957
Informatienummer	IN046
Portefeuillehouder	Rutger van Stappershoef
Bijlage(n)	1. Bijlage met update van Gezond en Actief Leven WestBetuwe (GZDGWB1848911/1957289)
Onderwerp	Gezond en Actief Leven West Betuwe

Onderwerp

Update van Gezond en Actief Leven West Betuwe

Kennisnemen van

De huidige status van het Gezond en Actief Leven West Betuwe met voorbeelden en interventies uitgelicht die zijn geïnitieerd.

Inleiding

In deze informatienota informeren we over het Gezond en Actief Leven West Betuwe. De basis voor ons lokale GALA-beleidsplan zijn de landelijke akkoorden: het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en het IZA (Integraal Zorg Akkoord). Het IZA en het GALA zijn onderling verbonden maar hebben een andere insteek. Het IZA heeft als doel de zorg goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Het GALA is vooral gericht op preventie en we zetten in op een gezond en actief leven, om op die manier het beroep op de zorg te verlagen dan wel uit te stellen.

Het Gezond en Actief Leven West Betuwe is in oktober 2023 vastgesteld en daarin staan 5 thema's geformuleerd:

1. Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis.
2. Terugdringen gezondheidsachterstanden.
3. Een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten.
4. Een gezonde leefstijl.
5. Versterken van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid.

Sport en bewegen is niet opgenomen als aparte ambitie, maar is bij alle ambities een belangrijk onderdeel. Ook geven we binnen de ambities, waar nodig, extra aandacht aan specifieke leeftijdsgroepen. Bijvoorbeeld kansrijk opgroeien of valpreventie bij ouderen.

De kern van GALA is: streven naar een inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen. De focus wordt gelegd op preventie en het voorkomen van ziekte waarmee de gezondheid van mensen centraal komt te staan.

Dit hebben we vertaald naar onze lokale visie in het GALA West Betuwe:

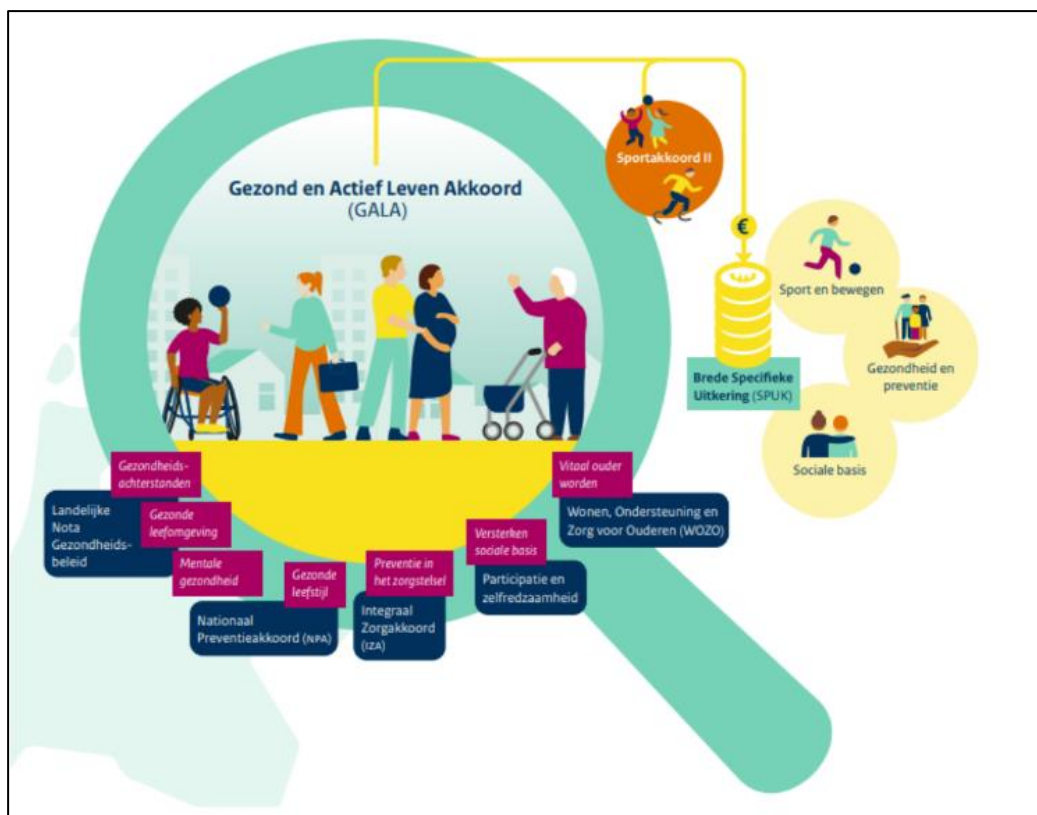
"Samen met inwoners en maatschappelijke partners streven we naar een Gezond en Actief Leven in alle kernen van West Betuwe, met gelijke kansen op een goede gezondheid. Met

positieve gezondheid als basis. In 2040 zijn we een gemeente met vitale en veerkrachtige inwoners die samen leven in een gezonde en toegankelijke omgeving. Ons doel is dat iedereen zich kan ontwikkelen en elkaar helpt, verbonden door saamhorigheid, met respect voor de eigen identiteit. We hebben een sterke basisstructuur met laagdrempelige hulp en voorzieningen voor alle levensgebieden. Zo creëren we een gezonde en bloeiende gemeenschap.”

De gemeenten hebben een rol in het bieden en/of organiseren van passende ondersteuning en zorg voor kwetsbare inwoners. Voordat het landelijke GALA en vervolgens het GALA West Betuwe is vastgesteld, voerden we al diverse initiatieven uit. In combinatie met beleid en maatregelen in het bredere sociaal domein kunnen wij een belangrijke bijdrage leveren aan het voorkomen en uitstellen van verdere kwetsbaarheid en beperken van instroom in (duurdere) zorg.

We werken aan vijf ketenaanpakken waar we de verbinding tussen het medische en sociale domein versterken. De vijf ketenaanpakken zijn:

1. Ketenaanpak Kansrijke Start.
2. Ketenaanpak Overgewicht en Obesitas kinderen (Kind naar Gezonder Gewicht).
3. Ketenaanpak Gecombineerde Leefstijlinterventies (GLI).
4. Sociaal verwijzen, waaronder Welzijn op Recept.
5. Ketenaanpak Valpreventie.

De afbeelding is getiteld "Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)". Het biedt een visuele weergave van verschillende thema's en initiatieven die gericht zijn op het bevorderen van gezondheid en actief leven.

Vanuit de diverse thema's en ketenaanpakken zijn projecten opgepakt. Met deze informatie-nota informeren we de gemeenteraad over de tussenstand van de GALA projecten die we uitvoeren. De projecten staan niet op zichzelf en er is een integraal verband tussen de diverse thema's.

In de bijlage is de stand van zaken te lezen en beschrijft de voortgang van de verschillende initiatieven om de gezondheid en het welzijn van inwoners te verbeteren, zoals Kansrijke Start en de OKO-aanpak. Daarnaast zijn er programma's zoals Join Us, het Auticafé en de Alcohol Verkeer Cursus. Ook zijn er initiatieven voor valpreventie bij ouderen en ondersteuning voor mantelzorgers. Vanuit deze regeling worden de buurtsport- en cultuurcoaches en JOGG-regisseur ingezet bij Welzijn West Betuwe en invulling gegeven aan het Lokaal Sportakkoord. Deze integrale aanpak draagt bij aan een gezondere en veiligere leefomgeving voor alle inwoners van West Betuwe.

Kernboodschap

Preventie is in GALA het sleutelwoord: voorkomen is beter dan genezen. We stimuleren een gezonde levensstijl en positieve gezondheid bij inwoners. Hierbij denken we ook aan het verantwoord omgaan met alcohol en drugs en tegengaan van verslavingen. We stimuleren sport en bewegen en hebben extra aandacht voor toenemende eenzaamheid en de mentale gezondheid van alle leeftijdsgroepen, in het bijzonder jongeren. Dit alles bevordert het welzijn en vermindert de kans op zorg.

Samen met onze partners, zoals de GGD en Welzijn West Betuwe, zijn we goed bezig maar door de grote financiële onzekerheid van het landelijke GALA, is de continuïteit niet gegarandeerd.

Consequenties

Voor het themaonderdelen Mentale gezondheid, Aanpak overgewicht en obesitas, Leefomgeving, Opgroeien in een kansrijk omgeving en Eén tegen eenzaamheid zijn in 2026 geen budgetten binnen het GALA toebedeeld vanuit het Rijk. We proberen in 2025 deze onderwerpen te verankeren in de reguliere werkzaamheden, of bij de begrotingsbehandeling extra budgetten aan te vragen. We volgen de ontwikkelingen van het landelijke GALA zodat we weten wat er na 2026 wel of niet mogelijk is. Want ons doel is om de preventieve aanpak te blijven continueren.

Financiën

Het Rijk stelt voor de gemeente West Betuwe 3,3 miljoen euro beschikbaar, verdeeld over vier jaar vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord. Dit bedrag betreft een bundeling en herverdeling van bestaande middelen. Jaarlijks verantwoorden we door de SISA, de inzet van de financiële middelen. Budget dat niet is besteed vloeit terug naar het Rijk.

Communicatie

Team communicatie is actief betrokken bij de interventies en projecten. We communiceren in 't Kontakt, op social media, op de website Wegwijs in West Betuwe en we flyereren in de kernen via onze netwerkpartners met de oproep voor deelname aan de projecten en de interventies. In het Magazine de Pluk wordt aandacht besteed aan GALA, waarbij we de preventieve kant van het GALA op de voorgrond zetten.

Vervolg

Ondertussen is het GALA West Betuwe al bijna twee jaar onderweg. Vanuit het Rijk zijn er tot en met 2026 financiële middelen voor de uitvoering beschikbaar gesteld. Wel zien we een verschuiving en daling die in 2026 wordt ingezet. Dit betekent dat we nog een goede anderhalf jaar financiële mogelijkheden hebben om de uitvoering te realiseren. Daarbij proberen we dit te verankeren in bestaand beleid om ook zonder de rijksbijdragen in te blijven zetten op preventief gezond en actief leven van onze inwoners. Dit is een enorme financiële uitdaging in deze tijd. De verankering van de thema's en ketenaanpakken is van cruciaal belang om de gezondheid en het welzijn van onze gemeenschap te (blijven) bevorderen, ongeacht de voortgang van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Alleen op die manier zorgen we dat preventieve maatregelen en gezondheidsbevordering stevig worden ingebed in ons beleid en in de praktijk.

Bijlage(n)

1. Bijlage met update van Gezond en Actief Leven West Betuwe
(GZDGWB1848911/1957289)

Suggestie ter afhandeling

Voor kennisgeving aannemen

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe,

de gemeentesecretaris,
Philip Bosman

de burgemeester,
Servaas Stoop